

CIR REPORT 2026年7月

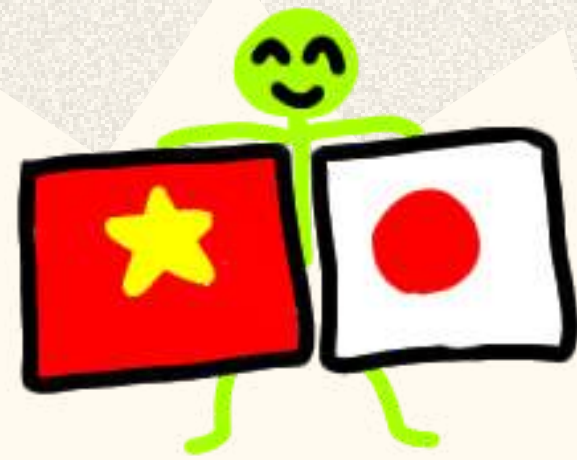
PART
#1

ベトナム文化における

「一見奇妙だが合理的な習慣」

ベトナム国際交流員 グエン・ティ・トウイ・フオン

はじめに

出典: Tri Thuc電子新聞

グローバル化が進展する現代において、異文化理解の重要性はますます高まっている。しかし、ある文化において「奇妙」あるいは「非合理的」と見なされる行動も、その文化的文脈においては十分な合理性を持つ場合が多い。

本レポートでは、一見奇妙に思える事象について「なぜそうなのか」という問いを立て、その背景をひも解くことで、ベトナムの文化や社会に対する理解をより深めることを目的とする。さらに、日本文化との比較を通じて、両社会における価値観や行動原理の違いを明らかにする。

ベトナムは年間を通して高温多湿な気候に属するが、そのような環境にもかかわらず、辛い食べ物が広く好まれている。この点は一見すると非合理的に思われるが、実際には生理学的および環境的に合理性を持つ。

ベトナム風ピリ辛煮魚

ベトナム中部フエ名物の激辛牛肉麺
「ブンボーフエ」

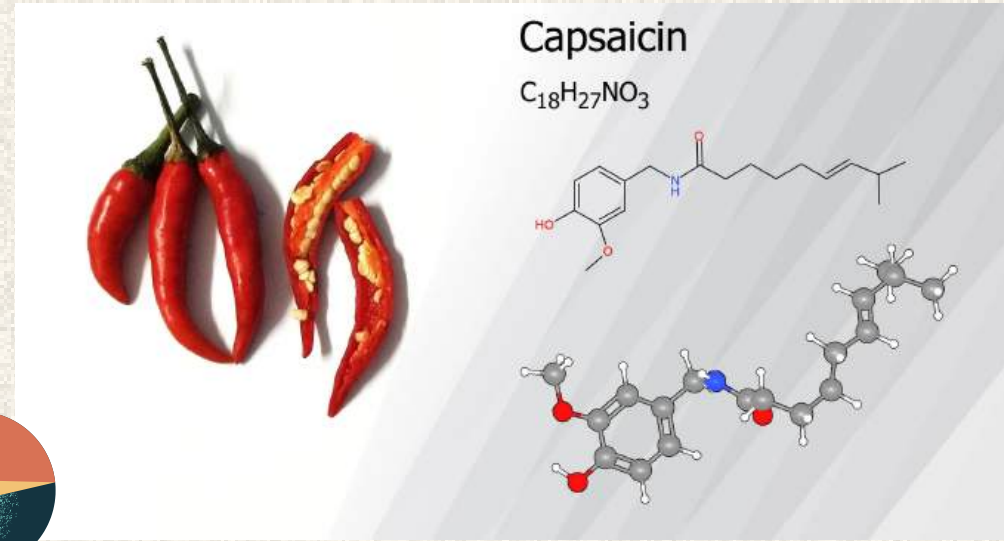
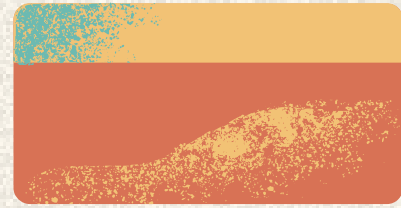

唐辛子入り鶏鍋

① なぜ暑い国であるベトナムは辛いものを食べるのか？

まず、ベトナム全土が辛いわけではない。特にフエなどの中部地方の料理がかつての王宮料理や少数民族（チャム族）の食文化の影響を受け、強い辛味を特徴としている。

出典: Shutterstock

また、科学研究によると、唐辛子に含まれるカプサイシンは発汗を促進し、皮膚表面からの蒸発によって体温を下げる効果がある。すなわち、「辛い＝暑くなる」のではなく、結果として身体を冷却する方向に働くのである。さらに、香辛料には抗菌・防腐作用があり、食材が腐敗しやすい熱帯環境において、食品の安全性を保つ役割も果たしてきた。

出典: vietgiaitri.com

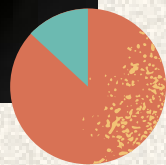

日本との違い

一方、日本は比較的温帯に属し、新鮮な魚介や山菜が手に入りやすく、素材の味や「旨味」を重視する食文化及び保存技術も発達したため、香辛料に強く依存する必要がなかった。

新鮮!

② ベトナムの交通は、混沌としているように見えながらも、なぜ一定の秩序が保たれているのか。

出典: Vietjo

ベトナムの交通は、初めて訪れる人にとっては混沌として見えるが、実際には独自の秩序によって成り立っている。その特徴は、交通参加者が信号やルールだけに依存するのではなく、互いの動きを観察しながら即時的に判断を下す点にある。

出典: 青年誌 (ベトナム新聞)

たとえば歩行者は、車やバイクの流れを完全に止めるのではなく、相手の動きを読みながら自然にすり抜けるように横断する。これは、明示的なルールよりも文脈や状況理解を重視する社会的特徴を反映している。このシステムは柔軟性が高い一方で、個々人の判断力と相互信頼に大きく依存している。

日本との違い

出典: Yahoo! Japan News

一方、日本では「周りに迷惑をかけない」という意識が強く、また交通ルールも明確に定められているため、個人の判断よりもルールや制度に従うことが重視されている。このような交通に対する意識の違いは、それぞれの国の文化や価値観の違いと深く関係していると考えられる。

③ なぜ初対面でプライベートを尋ねるのか？

ベトナムでは、初対面であっても年齢や家族状況などを尋ねることが一般的である。日本ではこれらの質問は慎重に扱われるため、文化的なギャップを感じやすい。

しかし、ベトナムにおいてこれらの情報は単なる好奇心ではなく、相手との関係性を適切に築くための基礎情報である。特に年齢は、呼称や敬意の示し方に直結し、円滑なコミュニケーションの前提となる。

ベトナム語では、相手の名前よりも「年上の男性（anh）」「年上の女性（chị）」「年下の人（em）」等といった呼び方を使うのが一般的であり、相手との年齢関係に応じて使い分ける必要がある。そのため、年齢を尋ねることは自然であり、むしろ礼儀の一部とされている。

ベトナム語の「こんにちは」の使い分け

同年代・少し年下 上下関係ない相手	Chào bạn
明らかに年上の女性	Chào chị
明らかに年上の男性	Chào anh
自分の子どもくらいの子	Chào con

出典: https://note.com/fine_tulip7312/n/n5dbb0b01f347

出典: 調査情報デジタル

日本との違い

一方、日本語では名前に「～さん」を付けることで一定の敬意を表すことができるため、年齢を詳しく知らなくても円滑な会話が成立する。また、日本社会ではプライバシーへの配慮が重視されるため、年齢などの個人情報をあえて聞かない方が望ましい場合も多い。

出典: TOFUGU

もし今後ベトナム人に年齢を聞かれても、過度に驚く必要はない。それは失礼な質問ではなく、「親しくなりたい」「適切に接したい」という気持ちの表れとして理解するとよいだろう。

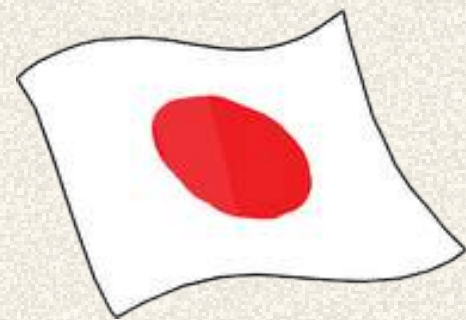
出典：東京都つながり創生財団

Xin chào
シンチャオ

ベトナム文化において一見奇妙に見える習慣は、自然環境や社会構造、価値観に基づいた合理的な行動である。それらは長い歴史の中で形成され、人々の生活に深く根付いている。

また、日本文化との比較から明らかになるのは、両者の違いが単なる習慣の差ではなく、「社会をどのように成り立たせるか」という根本的な考え方の違いに由来するという点である。

したがって、異文化理解において重要なのは、表面的な違いを評価することではなく、その背後にある論理や文脈を理解しようとする姿勢だと考えられる。

ぜひこのシリーズの続きも楽しみにしてください。

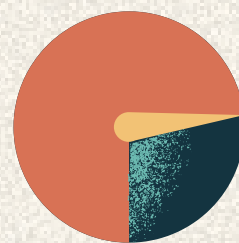
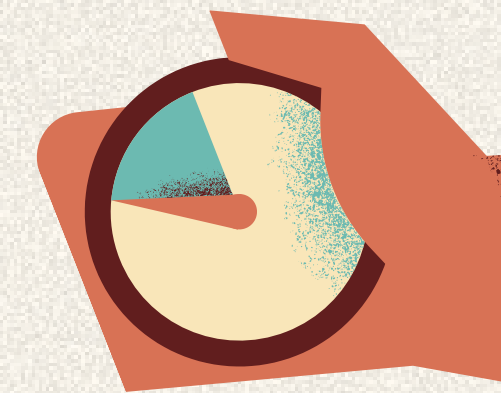
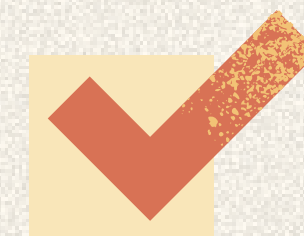
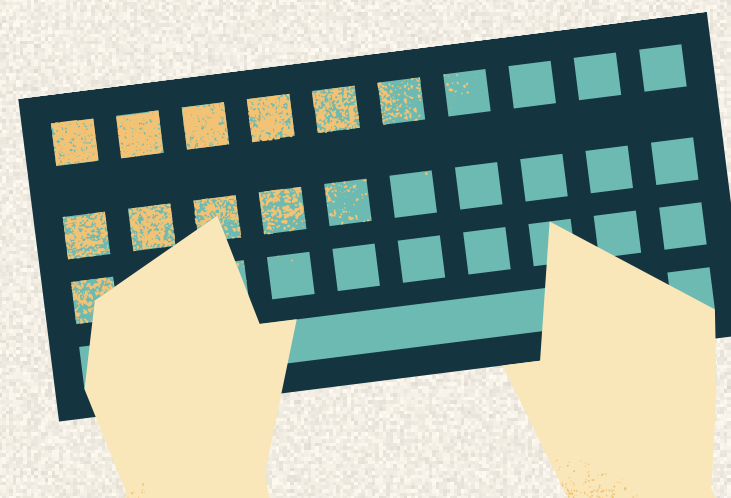

BÁO CÁO CIR SỐ THÁNG 7/2026

PART
#1

NHỮNG ĐIỀU THOẠT NHÌN KỶ LẠ NHƯNG LẠI RẤT HỢP LÝ TRONG VĂN HÓA VIỆT NAM

Điều phối viên Quan hệ quốc tế Việt Nam
Nguyễn Thị Thuý Hương

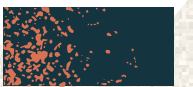
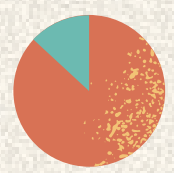
LỜI MỞ ĐẦU

Trong bối cảnh toàn cầu hóa ngày càng phát triển, nhu cầu thấu hiểu và tôn trọng sự khác biệt văn hóa cũng trở nên quan trọng hơn bao giờ hết. Có những hành vi hoặc tập quán thoát nhìn có vẻ “kỳ lạ” hay “không hợp lý” đối với người nước ngoài, nhưng khi đặt trong bối cảnh văn hóa và xã hội của quốc gia đó, chúng lại mang tính hợp lý và phù hợp riêng.

Trong báo cáo này, tôi sẽ phân tích những hiện tượng tưởng chừng kỳ lạ trong văn hóa Việt Nam dưới góc nhìn “vì sao lại như vậy”, qua đó giúp làm rõ hơn những giá trị văn hóa và đặc trưng xã hội của Việt Nam. Đồng thời, thông qua việc đối chiếu với văn hóa Nhật Bản, bài viết cũng hướng đến việc làm nổi bật sự khác biệt trong tư duy, giá trị quan và cách hành xử của hai quốc gia.

Nguồn: Báo Điện tử Tri thức

Việt Nam nằm trong vùng khí hậu nóng ẩm quanh năm, tuy nhiên người dân lại có xu hướng ưa chuộng các món cay. Thoạt nhìn điều này có vẻ không hợp lý, nhưng trên thực tế lại có cơ sở khoa học và phù hợp với điều kiện môi trường tự nhiên.

Cá kho tộ

① TẠI SAO VIỆT NAM LÀ NƯỚC CÓ KHÍ HẬU NÓNG NHƯNG LẠI CHUÔNG ĐỒ ĂN CAY?

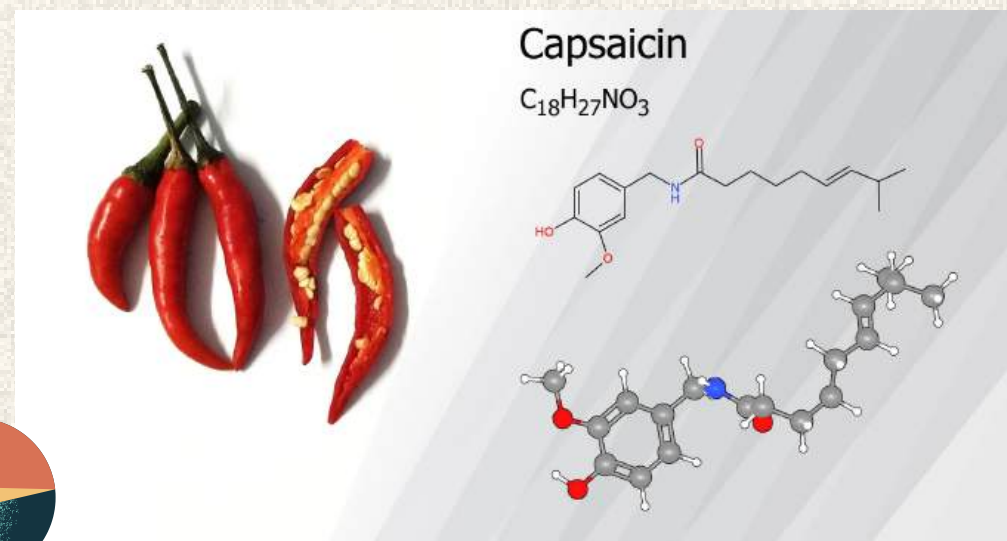
Trước hết, không phải vùng miền nào tại Việt Nam cũng đều ăn cay giống nhau. Đặc biệt, khu vực miền Trung như Huế chịu ảnh hưởng từ ẩm thực cung đình xưa và văn hóa ẩm thực của người Chăm nên nổi tiếng với các món ăn có vị cay đậm hơn.

Bún bò Huế

Lẩu gà ớt hiểm

Nguồn: Shutterstock

Ngoài ra, theo các nghiên cứu khoa học, chất capsaicin có trong ớt giúp kích thích tiết mồ hôi, từ đó hỗ trợ làm mát cơ thể thông qua quá trình bay hơi trên da. Nói cách khác, “ăn cay không hẳn khiến cơ thể nóng hơn” mà ngược lại còn giúp điều hòa thân nhiệt. Ngoài ra, các loại gia vị cay còn có tác dụng kháng khuẩn và chống hỏng mốc thực phẩm, rất phù hợp với môi trường nhiệt đới nóng ẩm như Việt Nam.

Nguồn: vietgiaitri.com

SỰ KHÁC BIỆT VỚI NHẬT BẢN

Trong khi đó, Nhật Bản thuộc vùng ôn đới, nơi dễ dàng tiếp cận nguồn thực phẩm tươi sống như hải sản và cả các loại rau mọc trên núi. Vì vậy, văn hóa ẩm thực Nhật Bản phát triển theo hướng đề cao hương vị tự nhiên và “umami” của nguyên liệu, đồng thời kỹ thuật bảo quản thực phẩm cũng phát triển mạnh nên không quá phụ thuộc vào các loại gia vị.

Nguồn: Liên đoàn Du lịch tỉnh Yamaguchi

Nguồn: Otani Sansou

Nguồn: photolibrary

② TẠI SAO GIAO THÔNG VIỆT NAM TRÔNG HỒN LOẠN NHUNG VẪN DUY TRÌ ĐƯỢC TRẬT TỰ NHẤT ĐỊNH?

Nguồn: Vietjo

Đối với nhiều người nước ngoài lần đầu đến Việt Nam thì đánh giá giao thông tại đây rất hỗn loạn. Tuy nhiên trên thực tế, nó lại vận hành dựa trên một kiểu “trật tự riêng” khá đặc trưng. Điểm đặc trưng nằm ở chỗ người tham gia giao thông không hoàn toàn phụ thuộc vào đèn tín hiệu hay quy định cứng nhắc, mà liên tục quan sát chuyển động của nhau để đưa ra quyết định tức thời.

Nguồn: Báo Thanh niên

Ví dụ, người đi bộ thường không chờ xe dừng hẳn mà sẽ quan sát dòng xe và di chuyển một cách nhịp nhàng để băng qua đường. Điều này phản ánh đặc điểm xã hội coi trọng khả năng đọc tình huống và thích ứng linh hoạt hơn là chỉ tuân thủ máy móc các quy tắc cố định. Mặc dù hệ thống này có tính linh hoạt cao, nhưng đồng thời cũng phụ thuộc nhiều vào khả năng phán đoán và sự “hiểu ý” giữa những người tham gia giao thông.

SỰ KHÁC BIỆT SO VỚI NHẬT BẢN

Trong khi đó, tại Nhật Bản, người dân mang ý thức “tránh gây phiền phức cho người khác” rất mạnh mẽ, đồng thời luật giao thông cũng được quy định rõ ràng, vì vậy việc tuân theo quy tắc và hệ thống được xem trọng hơn là dựa trên phán đoán cá nhân.

Có thể cho rằng sự khác biệt trong ý thức đối với giao thông như vậy có liên quan sâu sắc đến sự khác biệt về văn hoá và giá trị quan của mỗi quốc gia.

Nguồn: Yahoo! Japan News

③ TẠI SAO NGƯỜI VIỆT THƯỜNG HỎI CHUYỆN RIÊNG TƯ NGAY TRONG LẦN ĐẦU GẶP MẶT?

Ở Việt Nam, việc hỏi tuổi tác hay tình trạng gia đình ngay trong lần đầu gặp mặt là điều khá bình thường. Trong khi đó, tại Nhật Bản, những câu hỏi như vậy thường được xem là khá riêng tư, vì thế dễ tạo cảm giác khác biệt về văn hóa.

Tuy nhiên, tại Việt Nam, những câu hỏi này không đơn thuần xuất phát từ tò mò cá nhân mà còn là cơ sở để xây dựng cách giao tiếp phù hợp với đối phương. Đặc biệt, tuổi tác có liên quan trực tiếp đến cách xưng hô và thể hiện sự tôn trọng. Trong tiếng Việt, người ta thường sử dụng cách xưng hô như “anh – đối tượng nam giới lớn tuổi hơn”, “chị - đối tượng nữ giới lớn tuổi hơn”, “em – chỉ chung đối tượng nhỏ tuổi hơn” thay vì gọi trực tiếp bằng tên. Vì vậy, việc biết tuổi để xác định cách xưng hô phù hợp được xem là điều tự nhiên và thậm chí còn thể hiện phép lịch sự.

ベトナム語の「こんにちは」の使い分け

同年代・少し年下 上下関係ない相手	Chào bạn
明らかに年上の女性	Chào chị
明らかに年上の男性	Chào anh
自分の子どもくらいの子	Chào con

Nguồn: https://note.com/fine_tulip7312/n/n5dbb0b01f347

Nguồn: Trang thông tin khảo sát Truyền thông

ĐIỂM KHÁC BIỆT VỚI NHẬT BẢN

Ngược lại, trong tiếng Nhật, chỉ cần thêm “～san” sau tên là đã thể hiện sự lịch sự nhất định, nên không nhất thiết phải biết tuổi của đối phương. Ngoài ra, xã hội Nhật Bản cũng đề cao sự riêng tư cá nhân, vì vậy việc hạn chế hỏi sâu về thông tin cá nhân thường được xem là phù hợp hơn.

Nguồn: Tokyo Metropolitan Foundation “TSUNAGARI”

Nguồn: TOFUGU

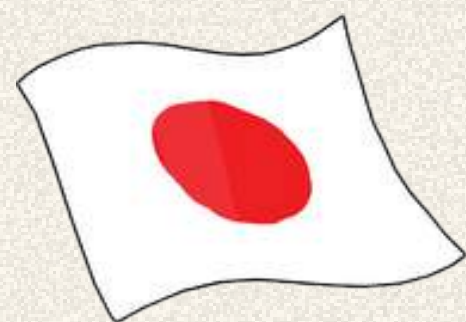
Tuy nhiên, nếu mọi người có cơ hội gặp và được người Việt hỏi tuổi trong lần đầu gặp mặt cũng không cần quá ngạc nhiên. Đó thường không phải là hành động thiếu tế nhị mà chỉ là cách thể hiện mong muốn giao tiếp gần gũi và xưng hô phù hợp với đối phương.

Xin chào
シンチャオ

Những tập quán thoát nhìn có vẻ kỳ lạ trong văn hóa Việt Nam thực chất đều xuất phát từ điều kiện tự nhiên, cấu trúc xã hội và hệ giá trị văn hóa đặc thù. Chúng được hình thành qua lịch sử lâu dài và đã trở thành một phần gắn bó mật thiết với đời sống người dân.

Thông qua việc so sánh với văn hóa Nhật Bản, có thể thấy sự khác biệt giữa hai quốc gia không chỉ nằm ở tập quán sinh hoạt mà còn bắt nguồn từ cách nhìn nhận và vận hành xã hội ở cấp độ sâu xa hơn.

Do đó, điều quan trọng trong việc thấu hiểu văn hóa khác biệt không phải chỉ dừng lại ở việc nhìn nhận sự khác nhau trên bề mặt, mà còn là cố gắng hiểu được bối cảnh và logic văn hóa phía sau những hành vi đó.

Mọi người cũng hãy đón chờ những phần tiếp theo nhé.